YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

15 päivänä heinäkuuta 2004 *

Asiassa C-213/03,

jonka Cour de cassation (Ranska) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

**Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la région**

vastaan

**Électricité de France (EDF)**

ennakkoratkaisun Ateenassa 17.5.1980 allekirjoitetun ja 28 päivänä helmikuuta 1983 tehdyllä neuvoston päätöksellä 83/101/ETY (EYVL L 67, s. 1) hyväksytyn Välimeren suojelemista maalta peräisin olevalta pilaantumiselta koskevan pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdan ja saman pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna Syrakusassa 7 ja 8 päivänä maaliskuuta 1996 pidetyssä täysivaltaisten edustajien konferenssissa, jotka muutokset on hyväksytty 22 päivänä lokakuuta 1999 tehdyllä neuvoston päätöksellä 1999/801/EY (EYVL L 322, s. 18), tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann, J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues ja R. Schintgen (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la région, edustajanaan avocat W. Viscardini,

— Électricité de France (EDF), edustajinaan avocat O. Coutard ja avocat M. Mayer,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja E. Puisais,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Valero Jordana ja B. Stromsky,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la régionin, Électricité de Francen, Ranskan hallituksen ja komission 10.3.2004 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Cour de cassation (Ranska) on esittänyt 6.5.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 19.5.2003, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä Ateenassa 17.5.1980 allekirjoitetun ja 28 päivänä helmikuuta 1983 tehdyllä neuvoston päätöksellä 83/101/ETY (EYVL L 67, s. 1) hyväksytyn Välimeren suojelemista maalta peräisin olevalta pilaantumiselta koskevan pöytäkirjan (jäljempänä pöytäkirja) 6 artiklan 3 kohdan ja saman pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna Syrakusassa 7 ja 8 päivänä maaliskuuta 1996 pidetyssä täysivaltaisten edustajien konferenssissa, jotka muutokset on hyväksytty 22 päivänä lokakuuta 1999 tehdyllä neuvoston päätöksellä 1999/801/EY (EYVL L 322, s. 18; jäljempänä tarkistettu pöytäkirja), tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat Syndicat professionnel coordination des pêcheurs de l'étang de Berre et de la région (jäljempänä kalastajien yhteenliittymä) ja Électricité de France (jäljempänä EDF) ja jossa on kyse Saint-Chamasin (Ranska) vesivoimalaitoksen päästöistä Berren altaaseen.

## Sovellettavat oikeussäännöt

3 Euroopan talousyhteisö teki Välimeren suojelemista pilaantumiselta koskevan, Barcelonassa 16.2.1976 allekirjoitetun yleissopimuksen (EYVL 1977, L 240, s. 3; jäljempänä yleissopimus) 25 päivänä heinäkuuta 1977 tehdyllä neuvoston päätöksellä 77/585/ETY (EYVL L 240, s. 1).

4 Yleissopimuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitetaan "pilaamisella" seuraavaa:

"— — aineen tai energian päästämistä ihmisen toimesta suoraan tai epäsuorasti meriympäristöön siten, että sen seuraukset ovat omiaan aiheuttamaan haittaa elollisille luonnonvaroille, vaaraa ihmisten terveydelle, haittaa vesistössä harjoitettaville toiminnoille, kuten kalastukselle, haittaa veden laadulle sitä käytettäessä ja vahinkoa viihtyisyydelle".

5 Yleissopimuksen 4 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Sopimuspuolet toteuttavat yksin tai yhdessä kaikki tämän yleissopimuksen määräysten ja niiden voimassaolevien pöytäkirjojen, joiden osapuolia ne ovat, mukaiset asianmukaiset toimenpiteet estääkseen, vähentääkseen ja välttääkseen

Välimeren alueen pilaantumista sekä suojellakseen ja parantaakseen tämän alueen meriympäristöä."

6 Yleissopimuksen 8 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimenpiteet estääkseen, vähentääkseen ja välttääkseen Välimeren alueen sellaista pilaantumista, joka aiheutuu joista, rannikkolaitoksista tai päästäjiltä peräisin olevista päästöistä taikka joka on peräisin mistä tahansa muusta niiden alueella olevasta, maalla sijaitsevasta lähteestä."

7 Pöytäkirjan 1 artiklassa määrätään samansuuntaisesti seuraavaa:

"Sopimuspuolet — — toteuttavat kaikki asianmukaiset toimenpiteet estääkseen, vähentääkseen, välttääkseen ja saadakseen hallintaansa Välimeren alueen sellaisen pilaantumisen, joka aiheutuu joista, rannikkolaitoksista tai päästäjiltä peräisin olevista päästöistä taikka joka on peräisin mistä tahansa muusta niiden alueella olevasta, maalla sijaitsevasta lähteestä."

8 Pöytäkirjan 3 artiklan c kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tämän pöytäkirjan soveltamisalaan (jäljempänä pöytäkirjavyöhyke) kuuluvat seuraavat alueet

— —

c) mereen yhteydessä olevat suolaisen veden altaat."

9 Pöytäkirjan 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määrätään, että pöytäkirjaa sovelletaan "pilaaviin päästöihin, jotka ovat peräisin sopimuspuolten alueella olevista maalla sijaitsevista lähteistä ja jotka tulevat pöytäkirjavyöhykkeelle muun muassa

— suoraan mereen laskevista viemäreistä tai rannalla sijaitsevista varastoista tai siellä tehdyistä päästöistä, taikka rannalta

— välillisesti jokia, kanavia tai muita vesiteitä, myös pohjavettä, pitkin, tai valumalla".

10 Pöytäkirjan 6 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Sopimuspuolet sitoutuvat voimallisesti vähentämään pöytäkirjavyöhykkeellä sellaista maalta peräisin olevaa pilaantumista, joka on tämän pöytäkirjan liitteessä II lueteltujen aineiden tai lähteiden aiheuttamaa.

— —

3. Päästöjen ehdottomana edellytyksenä on se, että toimivaltainen kansallinen viranomainen antaa niihin luvan liitteen III määräykset asianmukaisesti huomioiden — —."

11 Pöytäkirjan 7 artiklan 1 kohdan e alakohdassa määrätään seuraavaa:

"Sopimuspuolet valmistelevat ja toteuttavat vaiheittain, yhteistyössä toimivaltaisten kansainvälisten toimielinten kanssa, suuntaviivoja ja tarvittaessa yhteisiä normeja tai arviointiperusteita antamalla muun muassa

— —

e) erityiset määräykset päästöjen määristä, jätevesien pitoisuuksista ja liitteissä I ja II lueteltujen aineiden päästöistä."

12 Pöytäkirjan liitteessä II olevan A osaston 11 ja 13 kohdasta ilmenee, että pöytäkirjan 6 artiklassa määrätyn järjestelmän soveltamisalaan kuuluvat "aineet, joilla on joko suoraan tai välillisesti haitallinen vaikutus meriympäristön happipitoisuuteen, erityisesti ne aineet, jotka voivat aiheuttaa rehevöitymistä", ja "aineet, jotka, vaikka ne eivät olisikaan myrkyllisiä, voivat muuttua meriympäristölle haitallisiksi tai jotka päästettyjen määrien vuoksi voivat haitata meren muuta oikeutettua käyttämistä".

13 Liitteessä II olevassa B osastossa määrätään seuraava:

"Edellä A osastossa mainittujen aineiden valvonta ja voimallinen rajoittaminen on toteutettava liitteen III mukaisesti."

14 Pöytäkirjan liitteessä III mainitaan ne tekijät, jotka on otettava huomioon "myönnettäessä lupaa sellaisten jätteiden päästämiseen, jotka sisältävät liitteessä II mainittuja aineita — —". Näin sopimusvaltioiden on otettava huomioon "jätteen ominaispiirteet ja sen koostumus", "jätteen aineosien ominaispiirteet niiden haitallisuuden kannalta", "päästöpaikan ja vastaanottavan meriympäristön ominaispiirteet", "jätteenkäsittelymenetelmien saatavuus" ja "mahdolliset haitalliset vaikutukset meren ekosysteemiin ja meriveden käyttöön".

15 Tarkistetun pöytäkirjan 3 artiklan d kohdan, joka vastaa pöytäkirjan 3 artiklan c kohtaa, mukaan ensin mainitun soveltamisalaan kuuluvat

"— —

d) murtovedet, suolaiset rannikkovedet, mukaan lukien rannikkoaltaat ja -laguunit, ja Välimereen yhteydessä olevat pohjavedet".

16 Tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Pistekuormituslähteistä pöytäkirjavyöhykkeelle tehtävien päästöjen ja veteen tai ilmakehään tehtävien päästöjen, jotka kulkeutuvat Välimeren alueelle, sellaisena kuin se on määritelty tämän pöytäkirjan 3 artiklan a, c ja d kohdassa, tai jotka voivat aiheuttaa sille vahinkoa, ehdottomana edellytyksenä on se, että sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset tämän pöytäkirjan ja sen liitteen II määräykset ja sopimuspuolten kokouksissa tehdyt, asian kannalta merkitykselliset päätökset ja suositukset huomioon ottaen myöntävät niille luvan tai antavat niistä säädöksen."

17 Tarkistetun pöytäkirjan liitteessä I olevassa C osastossa luetellaan ne "aineryhmät ja pilaantumislähteet", joiden on "ohjattava toimintasuunnitelmien, hankkeiden ja toimenpiteiden suunnittelua". Siinä olevassa 17 kohdassa mainitaan erityisesti "myrkyttömät aineet, joilla on haitallinen vaikutus meriympäristön happipitoisuuteen".

18 Tarkistetulla pöytäkirjalla kumotaan vanha liite II ja annetaan vanhan liitteen III järjestysluvuksi "liite II" sitä muuttaen.

## Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Ranskassa sijaitseva 15 000 hehtaarin suuruinen Berren allas on Välimereen yhteydessä oleva suolaisen veden allas.

20 Kalastajien yhteenliittymä on useaan otteeseen valittanut EDF:lle Berren altaan vesiympäristön tilan huonontumisesta, joka johtuu pääasiallisesti siitä, että Durancesta saapuu makeaa vettä, jota päästetään keinotekoisesti tähän altaaseen joka kerta, kun Saint-Chamasin vesivoimalan turbiinit käynnistetään.

21 Kalastajien yhteenliittymä pani 1.9.1999 tribunal de grande instance de Marseillessa (Ranska) EDF:ää vastaan vireille sen lainvastaiseen menettelyyn nojautuvan välitoimimenettelyn vaatien, että Saint-Chamasin vesivoimalan toiminta määrättäisiin sakon uhalla keskeytettäväksi. Kalastajien yhteenliittymä väitti muun muassa, että EDF suoritti tästä laitoksesta päästöjä, vaikka se ei ollut saanut pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua ennakkolupaa.

22 Välitoimia ensimmäisenä asteena käsitellyt tuomioistuin hylkäsi 25.10.1999 antamallaan määräyksellä välitoimihakemuksen. Vaikka se myönsikin vesivoimalan turbiinien käynnistämisestä aiheutuvan haitan, se totesi seuraavaa:

"Yhteisön oikeuden ja erityisesti Barcelonan yleissopimuksen ja Ateenan pöytäkirjan soveltamisen osalta on todettava — —, että kysymys siitä, onko niillä välittömiä oikeusvaikutuksia oikeussubjekteihin, on kiistanalainen eikä sen tutkiminen kuulu pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen toimivaltaan.

Koska kysymys siitä, onko EDF:n harjoittama vesivoimalaitostoiminta selvästi lainvastainen haitta, toisin sanoen viranomaisen lainvastainen menettely oikeustieteessä yleensä tarkoitetussa merkityksessä, on liian kiistanalainen, jotta välitoimihakemusta käsittelevä tuomioistuin voisi puuttua asiaa ja määrätä kolme vuosikymmentä jatkuneen toiminnan lopetettavaksi, ja koska tällainen päätös olisi sitä paitsi liian ankara ja siitä aiheutuisi mitä vakavimpia seurauksia muun muassa tuotannolle ja alueen sähköjärjestelmän varmuudelle — —."

23 Kalastajien yhteenliittymä haki muutosta tähän päätökseen cour d'appel d'Aix-en-Provencesta (Ranska), joka hylkäsi valituksen 21.9.2000 antamallaan tuomiolla. Muutoksenhakutuomioistuin katsoi muun muassa, että "[pöytäkirjan] eri artiklat ovat keskinäisessä riippuvuussuhteessa" ja ettei "6 artiklan 3 kohtaa voida eristää, joten EDF ei voi pätevästi ja hyödyllisesti hakea päästölupaa tämän pöytäkirjan nojalla niin kauan kuin Ranskan valtio ei ole antanut sovellettavia teknisiä arviointiperusteita, sillä vastausta ei voida antaa".

24 Kalastajien yhteenliittymä teki kassaatiovalituksen tästä tuomiosta vedoten muun muassa siihen, että EDF on rikkonut pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohtaa, jonka muutoksenhakutuomioistuin oli virheellisesti jättänyt soveltamatta.

25 Cour de cassation päätti tällöin lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdalla — —, josta on tarkistetussa pöytäkirjassa tullut 6 artiklan 1 kohta, katsottava olevan välitön oikeusvaikutus siten, että jokainen henkilöt, jota asia koskee, voi vedota siihen kansallisissa tuomioistuimissa sellaisen kanteen tueksi, jolla pyritään saamaan lakkautetuiksi sellaiset vesipäästöt, joille ei ole myönnetty lupaa siinä määrätyn menettelyn ja siinä määrättyjen arviointiperusteiden mukaisesti?

2) Onko tätä samaa määräystä tulkittava siten, että sillä otetaan käyttöön yleinen kielto päästää erääseen Välimereen yhteydessä olevaan suolaisen veden altaaseen aineita, joilla, vaikka ne eivät olekaan myrkyllisiä, on haitallinen vaikutus meriympäristön happipitoisuuteen, ilman jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten myöntämää ennakkolupaa, jossa ne huomioivat edellä mainitun pöytäkirjan ja sen liitteessä III C (josta on tullut liite II) olevat määräykset?"

**Tarkistetun pöytäkirjan merkitys pääasian ratkaisemisen kannalta**

26 EDF ja Ranskan hallitus ovat sitä mieltä, että ainoastaan pöytäkirjaa on syytä tulkita, sillä tarkistettu pöytäkirja ei ole vielä tullut voimaan.

27 Tältä osin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 234 artiklassa määrätty menettely on yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline (ks. mm. asia C-343/90, Lourenço Dias, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4673, Kok. Ep. XIII, s. I-69, 14 kohta ja asia C-314/01, Siemens ja ARGE Telekom, tuomio 18.3.2004, Kok. 2004, s. I-2549, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (ks. mm. em. asia Lourenço Dias, tuomion 15 kohta; asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 18 kohta ja em. asia Siemens ja ARGE Telekom, tuomion 34 kohta).

29 Tässä tapauksessa ei ole mitenkään ilmeistä, että tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan tulkinnasta ei olisi hyötyä pääasiassa vireillä olevan riidan ratkaisemisen kannalta katsoen. Näin ollen ja kuten komissio on perustellusti huomauttanut, ei voida pitää mahdottomana, että siinä tapauksessa, että Cour de cassation kumoaisi Aix-en-Provencen muutoksenhakutuomioistuimen antaman tuomion, tarkistettu pöytäkirja olisi jo voimassa sinä ajankohtana, jona pääasiassa vireillä olevassa riidassa annetaan uusi pääasiaratkaisu.

30 Ennakkoratkaisukysymyksiin vastattaessa on siis syytä ottaa huomioon myös tarkistettu pöytäkirja.

**Pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdan ja tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan välitön oikeusvaikutus**

*Asianosaisten huomautukset*

31 EDF väittää, että pöytäkirjan eri määräykset ovat keskinäisessä riippuvuussuhteessa siten, että sen 6 artiklan 3 kohdalla on mahdotonta katsoa olevan välitön oikeusvaikutus, vaikka sen määräys onkin selvä ja täsmällinen.

32 Pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan tavoitteeksi "voimallisesti vähent[ää]" liitteessä II lueteltujen aineiden tai lähteiden (mukaan lukien sellaisten aineiden, joilla on haitallinen vaikutus happipitoisuuteen) aiheuttamaa pilaantumista. Tämän vuoksi 2 kohdassa määrätään, että sopimuspuolten on tapauskohtaisesti "yhdessä tai yksin" otettava käyttöön "asianmukaiset hankkeet ja toimenpiteet". Kyseisen artiklan 3 kohdassa määrätään vielä, että päästöjen ehdottomana edellytyksenä on se, että niille annetaan lupa "liitteen III määräykset asianmukaisesti huomioiden". Velvollisuudella "ottaa huomioon" on EDF:n mukaan erittäin epämääräinen luonne, josta tarkkuuden puuttuessa saattaisi aiheutua se, että kaikille päästöille olisi saatava lupa pelkästään siitä syystä, että niissä on pöytäkirjan liitteessä III lueteltuja aineita. Tällainen vaatimus olisi kuitenkin täysin suhteeton pöytäkirjan tavoitteeseen nähden.

33 EDF viittaa myös pöytäkirjan 7 artiklan 1 kohtaan, joka koskee "yhteisiä normeja tai arviointiperusteita", jotka olisi laadittava ennen kuin ennakkolupajärjestelmä voidaan ottaa käyttöön. Näitä normeja ja arviointiperusteita ei vielä tähän mennessä ole määritetty riidanalaisten päästöjen osalta.

34 Koska yhteisö on yleissopimuksen ja pöytäkirjan sopimuspuoli, niiden soveltamiseksi annettavat normit voivat kuulua pääasiallisesti yhteisön oikeuteen. Tähän mennessä ei kuitenkaan ole vielä annettu yhtään sellaista direktiiviä, joka koskisi makean veden ja mudan päästöjä suolaisen veden altaaseen.

35 Kalastajien yhteenliittymä, Ranskan hallitus ja komissio puolestaan puolustavat näkemystä, jonka mukaan pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdalla on välitön oikeusvaikutus, ja perustelevat tätä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöllä (ks. mm. asia 12/86, Demirel, tuomio 30.9.1987, Kok. 1987, s. 3719, Kok. Ep. IX, s. 177, 14 kohta).

36 Niiden mukaan pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohtaan, kun sen sanamuoto, tarkoitus ja luonne otetaan huomioon, sisältyy selvä, täsmällinen ja ehdoton velvollisuus ottaa käyttöön järjestelmä, jonka mukaan kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on myönnettävä ennakkolupa pöytäkirjan liitteessä II tarkoitettujen aineiden päästöille. Ankaralle kiellolle suorittaa päästöjä ilman tällaista lupaa ei sen täytäntöönpanon tai vaikutusten osalta ole asetettu minkäänlaisia varauksia, eikä sen noudattaminen edellytä minkäänlaisen myöhemmän toimenpiteen toteuttamista. Pöytäkirjan liitteessä III, jossa viitataan 6 artiklan 3 kohtaan, yksilöidään kaikki ne tekijät, jotka on otettava huomioon lupaa myönnettäessä.

37 Komission mukaan se, ettei yhdessä toteutettuja toimenpiteitä, suunnitelmia ja suuntaviivoja ole olemassa, ei estä pöytäkirjan täytäntöönpanoa eikä päästölupien antamista, mutta se lisää sitä harkintavaltaa, joka jäsenvaltioilla on näitä lupia myönnettäessä ja jonka käyttämistä tuomioistuimet valvovat.

38 Kalastajien yhteenliittymä ja komissio lisäävät, ettei 6 artiklalla, siinä muodossa kuin se on tarkistetussa pöytäkirjassa, ja muilla liitteisiin tehdyillä muutoksilla muuteta edellä esitettyä arviointia.

*Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta*

39 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön ja kolmannen maan välisessä sopimuksessa olevan määräyksen on katsottava olevan välittömästi sovellettavissa, kun se sanamuotonsa sekä sopimuksen tarkoituksen ja luonteen huomioon ottaen sisältää selkeän ja täsmällisen velvoitteen, jonka

täytäntöönpano tai oikeusvaikutusten syntyminen ei edellytä muita toimenpiteitä (ks. mm. em. asia Demirel, tuomion 14 kohta ja asia C-171/01, Wählergruppe Gemeinsam, tuomio 8.5.2003, Kok. 2003, s. I-4301, 54 kohta).

40 Sen selvittämiseksi, onko pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohta näiden arviointiperusteiden mukainen, on ensin tutkittava sen sanamuotoa.

41 Tässä suhteessa on todettava, että tässä määräyksessä asetetaan jäsenvaltioille selvin, täsmällisin ja ehdottomin sanamuodoin velvollisuus asettaa liitteessä II lueteltujen aineiden päästöjen edellytykseksi se, että toimivaltainen kansallinen viranomainen antaa niihin luvan sen liitteen III määräykset asianmukaisesti huomioiden.

42 Kuten komissio on perustellusti korostanut, se seikka, että kansallisilla viranomaisilla on lupia myöntäessään harkintavalta liitteessä III mainittujen arviointiperusteiden suhteen, ei vähennä pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdan määräyksen, jolla kielletään ilman ennakkolupaa suorittamasta päästöjä, selkeyttä, täsmällisyyttä ja ehdottomuutta.

43 Pöytäkirjan tarkoitus ja luonne tukevat tätä toteamusta.

44 Pöytäkirjan 1 ja 4 artiklasta ilmenee, että sen tarkoituksena on estää, vähentää, välttää ja saada hallintaan Välimeren alueen sellainen pilaantuminen, joka aiheutuu joista, rannikkolaitoksista tai päästäjiltä peräisin olevista päästöistä taikka joka on peräisin mistä tahansa muusta niiden alueella olevasta, maalla sijaitsevasta lähteestä. Tässä tarkoituksessa pöytäkirjan 1 artiklalla, jossa toistetaan yleissopimuksen 4 ja 8 artiklassa annetut sitoumukset, asetetaan sopimuspuolille velvollisuus toteuttaa "kaikki asianmukaiset toimenpiteet".

45 Ottamalla käyttöön järjestelmän, jonka mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on myönnettävä ennakkolupa liitteessä II lueteltujen aineiden päästöihin, pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdalla myötävaikutetaan siihen, että jäsenvaltiot voiva saada hallintaansa pöytäkirjavyöhykkeen maalta peräisin olevan pilaantumisen. Riidanalaisen määräyksen välittömän oikeusvaikutuksen tunnustamisella voidaan ainoastaan palvella pöytäkirjan tarkoitusta, sellaisena kuin se on palautettu mieliin edellä, ja vastata muun muassa viranomaisten laiminlyönnistä aiheutuvan pilaantumisen estämiseen tarkoitetun välineen luonnetta.

46 Edellä esitetyt seikat pätevät myös tulkittaessa tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohtaa. Siinä olevalla viittauksella "sopimuspuolten kokouksissa tehtyihin asian kannalta merkityksellisiin päätöksiin tai suosituksiin", jotka toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on otettava huomioon, ei kyseenalaisteta sen määräyksen selkeyttä, täsmällisyyttä ja ehdottomuutta, jolla kielletään ilman ennakkolupaa suorittamasta päästöjä. Päätöksellä 1999/801 hyväksytyillä muutoksilla ei myöskään millään tavoin muuteta pöytäkirjan tarkoitusta eikä luonnetta.

47 Edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että niin pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdalla kuin tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdallakin, sen voimaantulon jälkeen, on välitön

oikeusvaikutus, joten jokaisella sellaisella henkilöllä, jota asia koskee, on oikeus vedota kyseisiin määräyksiin kansallisissa tuomioistuimissa.

**Pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdan ja tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan soveltamisala**

48 Kuten kalastajien yhteenliittymä, Ranskan hallitus ja komissio perustellusti huomauttavat, pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdassa mainitussa liitteessä III, jossa luetellaan ne tekijät, jotka on otettava huomioon myönnettäessä lupaa jätteiden päästöihin, viitataan jo siinäkin liitteeseen II, jossa mainitaan kyseisiin jätteisiin sisältyvät aineet. Niihin kuuluvat 11 kohdan mukaan "aineet, joilla on joko suoraan tai välillisesti haitallinen vaikutus meriympäristön happipitoisuuteen, erityisesti ne aineet, jotka voivat aiheuttaa rehevöitymistä", ja 13 kohdan mukaan "aineet, jotka, vaikka ne eivät olisikaan myrkyllisiä, voivat muuttua meriympäristölle haitallisiksi tai jotka päästettyjen määrien vuoksi voivat haitata meren muuta oikeutettua käyttämistä".

49 On todettava, että 11 ja 13 kohdassa ei vaadita, että siinä tarkoitettujen aineiden päästöille on haettava ennakkolupaa vain siinä tapauksessa, että nämä aineet ovat myrkyllisiä.

50 Sama päätelmä on tehtävä tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan soveltamisalasta.

51 Tässä määräyksessä nimittäin määrätään, että kaikkien "pistekuormituslähteistä pöytäkirjavyöhykkeelle (johon tarkistetun pöytäkirjan 3 artiklan d kohdan mukaan kuuluvat Välimereen yhteydessä olevat suolaisen veden altaat) tehtävien päästöjen ja veteen tai ilmakehään tehtävien päästöjen, jotka kulkeutuvat Välimeren alueelle — — tai jotka voivat aiheuttaa sille vahinkoa", eikä enää ainoastaan pöytäkirjan liitteessä II mainittujen aineiden päästöjen, "ehdottomana edellytyksenä on se, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset — — myöntävät niille luvan tai antavat niistä säädöksen", joissa otetaan huomioon muun muassa tarkistetussa pöytäkirjassa ja sen liitteessä II olevat määräykset.

52 Edellä mainittujen seikkojen valossa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että niin pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohtaa kuin tarkistetun pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohtaakin on tulkittava siten, että niillä kielletään ilman toimivaltaisten kansallisten viranomaisten antamaa lupaa päästämästä Välimereen yhteydessä olevaan suolaisen veden altaaseen aineita, joilla, vaikka ne eivät olekaan myrkyllisiä, on haitallinen vaikutus meriympäristön happipitoisuuteen.

## Oikeudenkäyntikulut

53 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

on ratkaissut Cour de cassationin 6.5.2003 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Ateenassa 17.5.1980 allekirjoitetun ja 28 päivänä helmikuuta 1983 tehdyllä neuvoston päätöksellä 83/101/ETY hyväksytyn Välimeren suojelemista maalta peräisin olevalta pilaantumiselta koskevan pöytäkirjan 6 artiklan 3 kohdalla ja saman pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdalla, sen voimaantulon jälkeen, sellaisena kuin se on muutettuna Syrakusassa 7 ja 8 päivänä maaliskuuta 1996 pidetyssä täysivaltaisten edustajien konferenssissa, jotka muutokset on hyväksytty 22 päivänä lokakuuta 1999 tehdyllä neuvoston päätöksellä 1999/801/EY, on välitön oikeusvaikutus, joten jokaisella sellaisella henkilöllä, jota asia koskee, on oikeus vedota kyseisiin määräyksiin kansallisissa tuomioistuimissa.**

2) **Näitä samoja määräyksiä on tulkittava siten, että niillä kielletään ilman toimivaltaisten kansallisten viranomaisten antamaa lupaa päästämästä Välimereen yhteydessä olevaan suolaisen veden altaaseen aineita, joilla, vaikka ne eivät olekaan myrkyllisiä, on haitallinen vaikutus meriympäristön happipitoisuuteen.**

Timmermans Gulmann Puissochet

Cunha Rodrigues Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä heinäkuuta 2004.

R. Grass

kirjaaja

C. W. A. Timmermans

toisen jaoston puheenjohtaja